

Prof. dr hab. Marek Wasilewski

Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

**Recenzja pracy doktorskiej mgr Magdaleny Komar w związku z przewodem doktorskim
wszczętym przez Radę Wydziału wzornictwa ASP w Warszawie**

Analiza dorobku artystycznego i dydaktycznego

Magdalena Komar w latach 1994- 1997 studiowała w Esomde Ecole Superieure des Arts et Technique de la Mode w Paryżu i ukończyła ją z nagrodą specjalną Michele Lemaire. W latach 2001- 2003 studiowała w Loughborough University College of Art and Design na specjalizacji Multi-Media Textiles. Studia te ukończyła z dyplomem licencjackim. W roku 2002 odbyła staż w studiu Haute Couture Christiana Lacroix w Paryżu; 2003 staż w firmie specjalizującej się w hafcie i wykończeniach, aplikacjach materiałowych Forza Giovane w Ankonie. W latach 2017-2019 odbyła studia magisterskie w Collegium Civitas, na specjalizacji Socjologia Ogólna. Magdalena Komar już od 1998 roku pracuje w zawodzie kostiumografa stylisty. W 1998: stylistka do programu Doroty Welmann Talk Show pt. „Szpila” w TVP stylistka modowych sesji zdjęciowych w magazynie life-stylowym „Klaudia”, kostiumograf w etiudzie filmowej reż. Michał Rogalski pt. „Synkowie”, prod. PWSFT w Łodzi, stylizacje do videoklipów muzycznych. W 1999 współpraca kostiumograficzna i scenograficzna widowisko telewizyjne pt. „Niebo Złote Ci Otworzę”, reż. Natalia Koryncka-Gruz, prod. TVP, współpraca kostiumograficzna w spektaklu telewizyjnym pt. „Druga Matka”, reż. Izabella Cywińska, prod. Akson Studio, kostiumy do teledysków muzycznych i reklam TV, kostiumy do filmu fabularnego pt. „Patrzę na Ciebie Marysiu” reż. Łukasz Barczyk, prod. Apple Production. W roku 2000 kostiumy do filmu fabularnego „Portret Podwójny”

w reżyserii Mariusza Fronta, prod. Studio Filmowe im. Karola Irzykowskiego. Kostiumy do filmu „Bellissima” w reżyserii Artura Urbańskiego, prod TVP Agencja Filmowa oraz kostiumy do teledysków muzycznych i reklam. W roku 2001 realizacja kostiumów do filmów: „Skrzydła” w reżyserii Marii Sadowskiej, spektaklu Łukasza Barczyka „Beztlenowce”, spektaklu telewizyjnego „Łzy” w reżyserii Filipa Zylbera. W roku 2009 kostium do filmu „Ostatnia Akcja”. W 2021 konsultacje kostiumograficzne do spektaklu teatralnego pt. „Boska Komedja”, reż. Jarosław Kilian, Teatr Lalka.

Magdalena Komar jest także autorką projektów tekstylnych: 2003: współpraca z Karim Bonnet i jego Passage de la Defance w Paryżu, realizacja materiałów do kolekcji wiosna / lato 2004 sprzedaż próbek tekstylnych do domu mody Chanel od 2003: stworzenie marki Magdalena, pod którą projektowała i sprzedawała fulary i szale: projekty, realizacja i sprzedaż fularów do butiku Basia Zarzycka w Kinghtsbidge w Londynie; projekty i realizacja szali dla butiku A Fragonard w Paryżu; sprzedaż projektów na targach Angel Craft Fair w Londynie 2004-2017: współpraca z Julius Schofieldem z Indesign w Londynie, który reprezentował ją jako agent na rynku modowym w Stanach Zjednoczonych i w Europie i sprzedawał jej projekty tekstylne do takich firm jak: Donna Karan, DKNY, Calvin Klein Home, Victoria's Secret. Jest autorką kostiumów do: filmu fabularnego pt. „Portret Podwójny”, reż. Mariusz Front, prod. Studio Karola Irzykowskiego, do filmu fabularnego pt. „Bellissima”, reż. Artur Urbański, prod.TVP- Agencja Teledysków Muzycznych i Reklam, do etiudy szkolnej pt. „Skrzydła”, reż. Maria Sadowska, prod. PWSFT w Łodzi, do spektaklu telewizyjnego pt. „Beztlenowce”, reż. Łukasz Barczyk, prod. TVP, do spektaklu telewizyjnego pt. „Łzy”, reż. Filip Zylber, prod Akson Studio, do reklam telewizyjnych i teledysków muzycznych, do filmu fabularnego pt. „Ostatnia Akcja”, reż. Michał Rogalski, prod. Studio Fil- reklam TV: Tory

Burch, Diane von Furstenberg, Keneth Cole, Natahan Jenden, Jeager, Aleksander Wang, Escuda. Od 2004: sprzedaż projektów tekstylnych do Atelier Montex w Paryżu; od 2011: czterokrotny udział w Międzynarodowych Targach Premiere Vision w Paryżu, sprzedaż projektów tekstylnych między innymi do takich firm jak: Isa Seta, Ostinelli Seta, Colours Company, Etamine, Fendi, Kate Spade, Trender Fareast, BGN, Bianca, La Mania; 2014- 2018: założenie sklepu internetowego „Found and Loved”, produkcja i sprzedaż kimonoszlafroków; 2017: współpraca z My Alpaca, projekty opakowań na pokrowce na kołdry i poduszki – w 2019 r. projekt otrzymał Złoty Medal na Targach w Poznaniu w kategorii Home Decor; 2019: projekt etui podróżnych dla My Alpaca.

Ponadto doktorantka posiada następujące doświadczenie pedagogiczne: od 2010 roku prowadzi pracownię Materiałoznawstwa i Projektowania Tkanin w Katedrze Mody na Wydziale Wzornictwa na warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. W roku 2013 prowadziła warsztat projektowania tekstylnego w ramach Letniego Uniwersytetu Nauczycieli Polonistów. W roku 2014 brała udział i koordynowała warsztaty projektowe dla studentów ASP w Turcji z okazji 600 lecia stosunków dyplomatycznych między Polską i Turcją, pt. „Tureckie Wątki” – warsztaty zakończyły się wystawą studentów Katedry Mody w Bursie. W roku 2015 prowadziła warsztaty tekstylne dla dzieci w Muzeum Literatury w Warszawie; w roku 2018 współorganizowała i koordynowała wystawę studentów Katedry Mody pt. „Tactilis”, która odbyła się w Banku PKO w Warszawie. W roku 2019 prowadziła warsztaty tekstylne dla uczniów szkoły Akademia High School w Warszawie oraz została opiekunem koła Projektowania Materiałów i zorganizowała warsztat sitodruku dla studentów drugiego roku Katedry Mody. W roku 2021 prowadziła warsztaty tekstylne dla uczniów szkoły Akademia High School w Warszawie. Doktorantka brała także udział w następujących

wystawach: w roku 2021 „Projektowanie Doświadczeń” na Poznań Design Festiwal, Stary Browar. W roku 2022: Praktyki Współistnienia, Biuro Wystaw, Polska Fundacja Sztuki Nowoczesnej, Warszawa.

Magdalena Komar jest artystką i projektantką o znacznym doświadczeniu zawodowym i twórczym. Studiowała sztukę i projektowanie we Francji i w Anglii zdobywając zróżnicowane, interesujące zaplecze warsztatowe, posiada także wykształcenie humanistyczne, co powiększa obszar jej doświadczenia i zwiększa jej wielopoziomą wrażliwość. Obok bogatego dorobku w zakresie stylistyki, projektowania kostiumów, współpracy z filmowcami angażuje się także z powodzeniem w działania pedagogiczne. Jest aktywna nie tylko w dziedzinach projektowania, ale także jako organizatorka i koordynatorka wielu warsztatów oraz jako pedagog prowadząca pracownię Materiałoznawstwa i Projektowania Tkanin w Katedrze Mody na Wydziale Wzornictwa na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Analiza pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr. Magdaleny Komar pod tytułem „Praktyki Współistnienia – projekt instalacji” bardzo dobrze wpisuje się w kontekst doświadczeń artystycznych młodych polskich artystów wizualnych inspirowanych filozoficznymi koncepcjami Dony Haraway oraz Bruno Latoura. To doświadczenia artystyczne wynikające z przemyślenia koncepcji posthumanistycznych, które pojawiły się w odpowiedzi na kryzys planetarny wywołany przez działalność człowieka i opisany jako nowa era geologiczna Antropocen. Poznański filozof Andrzej Marzec zaproponował nawet własną wariację tego pojęcia – Antropocień, by podkreślić jego negatywne skutki, oraz by wskazać na cień jaki rzuca na nasze życie. Praktyki

współistnienia wchodzi w twórczy dialog z monumentalną pracą Jarosława Czarneckiego vel Elvina Flamingo – „Symbiotyczność Tworzenia”, w której gdański artysta przez dziesięć lat współtworzył artystyczny habitat z mrówkami farmerkami, co doprowadziło do powstania wielkiej instalacji oraz do realizacji muzycznych i dźwiękowych. Podobnie interesujące są praktyki twórcze Diany Lelonek, która w swoich kolejnych realizacjach budowała domowe laboratorium w którym hodowała kolonie bakterii a w swoim projekcie Instytut Rzeczy Żywych zaczęła opiekować się roślinami zasiedlającymi niebiologiczne, postludzkie habitaty. Z kolei Adam Jastrzębski w „Transkulturze Hominidów” prowadził twórcze eksperymenty na terenie plockiego ogrodu zoologicznego, gdzie praktykował artystyczny dialog z gibbonami. Interesujące jest to, że wymienione przez mnie projekty powstawały jako prace doktorskie na uczelniach artystycznych w Gdańsku i w Poznaniu. Kontekst działań artystycznych związanych ze zwierzętami i twórczością zwierząt jest oczywiście o wiele szerszy. Ze zwierzętami pracowali między innymi Salvador Dali, Janis Kounellis, Joseph Beuys, David Wojnarowicz, Cornelia Parker, Pierre Huyghe czy Damien Hirst. Wydaje się jednak, że dopiero zwrot posthumanistyczny dokonał tu jakościowego przełomu, w którym nieczłowiek przestał być narzędziem w ręku człowieka a dostrzeżono w nim autonomiczny byt i rozpoczęto próby odnalezienia poza ludzkiego punktu widzenia.

Działania artystyczne, które biorą pod uwagę współdziałanie i poszukiwanie partnerstwa z nieludzkimi partnerami oraz osobami nie będącymi ludźmi stają się ugruntowaną metodą poszukiwań i badań artystycznych, które traktują sztukę jako swoistą formę gromadzenia i tworzenia wiedzy. Jak pisze Andrzej Marzec : „Okazuje się, że nie tylko ludzie wiążąc się z ziemią zapuszczają w niej korzenie, myślą o swoich przodkach, dziedzictwie oraz swoim ziemskim pochodzeniu. W epoce antropocenia nie jesteśmy już w stanie dłużej myśleć historii jako wyłącznie ludzkiej. Dzisiaj wiemy już, że trzeba mieć odwagę pomyśleć o niej w

nie-ludzki sposób...Nie ludzie tworzą własną, dynamiczną przestrzeń społecznych relacji, która może być inspirująca również dla ludzkiego świata relacji.”

Doświadczenie artystyczne Magdaleny Komar doskonale wpisuje się w ten nurt uprawiania sztuki, nurt dodajmy bardzo świadomy, etycznie zaangażowany, wskazujący na ważne pytania dotyczące dalszego sensu uprawiania sztuki i dotychczasowych sposobów funkcjonowania gatunku ludzkiego na naszej planecie. Jak pisze doktorantka o swoim dialogu z pszczołami: myślenie utopijne jest koniecznym, nieuchronnym wyrazem moralnej odpowiedzialności. Dialog z pszczołami oparty został o wspólną pracę artystki – projektantki tkanin, przedstawicielki gatunku *homo sapiens* oraz pszczoł miodnych (*Apis mellifera*) – gatunku owada błonkoskrzydłego z rodziny pszczołowatych (*Apidae*). Oczywistym jest, że gatunki nasze dzieli przepaść, że należymy do innych światów. Jednak pszczoły nieprzypadkowo fascynują ludzi od najdawniejszych czasów i posiadają szczególnie ważne miejsce w ludzkiej kulturze. Pszczoła jest wyrazicielką wartości jakie niesie ze sobą praca, szlachetność, mądrość, czystość, doskonałość, bezinteresowność. Pszczoła przynależy do idyllicznego świata światła, słońca i kwiatów. Doktorantka poświęca wystarczająco dużo miejsca w swojej rozprawie symbolicznym i mitologicznym aspektom funkcjonowania wizerunku pszczoły w ludzkich kulturach na przestrzeni wieków. Bardzo ważnym aspektem jej rozważań jest historia naukowego badania pszczoł i historia rozumienia tego w jaki sposób owady te funkcjonują, w jaki sposób tworzą swoją geometryczną architekturę, jak fascynowały matematyków. Heksagonalne doskonałe formy tworzone przez pszczoły są przedmiotem wielu badań i coraz to nowych koncepcji.

Projekt Magdaleny Komar trwał dwa lata, w tym czasie artystka kupiła i ustawiła ul oraz założyła pszczelą rodzinę. Założeniem projektu było wejście w relację z innymi gatunkiem,

próba przejścia pszczelego spojrzenia na rzeczywistość, wyjście poza siebie bez narzuconych z góry ograniczeń i bez zaplanowanych oczekiwań. Doktorantka pisze, że zapraszając pszczoły do współpracy „traktowała je jako rzeźbiarki, nie zapominając jednocześnie o ich codziennym zmaganiu z trwaniem – rozmnażaniem i staraniem zapewnienia dobrostanu potomstwu.” Przyjmując ta pszczela perspektywę doktorantka oparła swój dialog na figurze heksagonu, który nawiązuje bezpośrednio do sześciokątnych graniastosłupów z których budowane są plastry wosku pszczelego. Struktury tworzone przy pomocy specjalnie ręcznie wyrabianego filcu, muślinu jedwabnego i pszczelego wosku, rozpięte na ramkach były wstawiane do ula. Tak tworzone struktury były następnie przejmowane przez pszczoły, których ekspresja związana była ściśle z warunkami, w jakich funkcjonuje ul. W rezultacie powstał cykl figur przestrzennych, który jest wynikiem symbiotycznej pracy pszczół i artystki. Na prezentację doktorską składa się także film dokumentujący projekt oraz instalacja pod tytułem „Tkanina symbiogenetyczna” - jest to połączenie tkaniny filcowej i zdjęcia stereograficznego jednej ze struktur powstałych w wyniku współdziałania z pszczołami. Forma z założenia ma się poruszać tak by jej ruchy przypominały oddychanie. Praca, która jak przyznaje autorka była bezpośrednio inspirowana ważną i szeroko omawianą i cytowaną książką Dony J. Haraway „Staying with the Trouble. Making Kin in Chthulucene”. Chodzi tutaj o próbę przywracania równowagi zdegradowanego przez człowieka środowiska naturalnego poprzez tworzenie powiązań i relacji międzygatunkowych.

„Praktyki Współistnienia” Magdaleny Komar należy ocenić jako bardzo interesujący projekt artystyczny, który w fascynujący sposób odnosi się do możliwości międzygatunkowej kooperacji w tym wypadku pomiędzy ludźmi i pszczołami - nie poprzez poszukiwanie korzyści z darmowej pracy zwierząt lecz poprzez poszukiwanie nowych form i estetyk we wspólnym tworzeniu rzeźb. Powstałe w ten sposób interesujące pod względem estetycznym wytwory

pytają nas o naszą zdolność do współodczuwania i przekraczania granic gatunkowego szowinizmu.

Konkluzja

Po wnikliwym zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym i pedagogicznym oraz pracą doktorską stwierdzam, że zarówno przedstawiona praca teoretyczna jak i twórcza, spełnia warunki określone w *Ustawie o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* i stanowią oryginalne dzieło artystyczne. W związku z tym wnioskuję o nadanie pani magister Magdalenie Komar stopnia doktora w dziedzinie - sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej — sztuki plastyczne i konserwacji dzieł sztuki.

Poznań 8.06.2022